

ספרד | תעודת זהות

שטח: 505,370 קמ"ר

אוכלוסיה: 46,754,784 נפשות

שפה: ספרדית (אספניול)

בירה: מדריד

משטר: מלוכה פרלמנטרית

הדת השולטת בספרד: נצרות קתולית

שלטון: ספרד מתחלקת מבחינה אדמיניסטרטיבית ל-17 קהילות אוטונומיות. סעיף 2 בחוקה הספרדית משנת 1978 מבטיח את הזכות לאוטונומיה של הלאומים והאזורים שמרכיבים את "האחדות שאינה ניתנת לחלוקה" של המדינה הספרדית.

מיקום גאוגרפי: ספרד נמצאת במערב יבשת אירופה. לספרד גבולות עם מספר ארצות וימים ואלה הם: בצפון ספרד חוף לאוקיינוס האטלנטי בצפון מזרח נמצאת מדינת צרפת, במזרח חוף לים התיכון. בדרום, מיצרי גיברלטר (תחת שלטון הבריטי). בדרום מערב לספרד חוף לאוקיינוס האטלנטי ובמערב גבולות עם מדינת פורטוגל.

היסטוריה של ספרד

נקודות מרכזיות

<< כמו ארצנו הקטנטונת היוותה ספרד גשר בין יבשתי מה שהוביל להתנגשות בין תרבויות ואנשים כבר בימי האדם הקדמון. בתור היותה גשר יבשתי (שפעם גם היה מחובר) בין אפריקה לבין אירופה אפשר חצי האי האיברי מפגש בין הניאנדרטליים לבין ההומו ספנייס שייצר כמה מערות מרשימות מהם ניתן לראות את צייריהם של אותם אבות קדומים שלנו.

<< הפיניקים שמוצאם מלבנון פלשו לספרד מחופי הים התיכון - הקימו בשטח של דרום ספרד היום מקדשים לקדושים הכנענים (בעל ועשרות - חלק משרידהם ניתן לראות עד היום). הם נדדו דרומה חצו את מיצר גיברלטר והקימו את קרתגו (בתוניס של היום) שהיוותה במשך שנים ארוכות את המתחרה העיקרית לאימפריה המתאווה ברומא ושלטו במרבית חצי האי האיברי במיוחד בדרומו. הפיניקים שהפכו להיות קרתגו - השפיעו רבות על ספרד של היום. ניתן לראות זאת במאכלים שהביאו איתם (למשל דג הבאקלו - או הבאקלה) וערים כמו קרטחנה (Cartagena) שהוקמו על ידיהם וקיימות עד היום. ויש שמציינים שהשם אספנייה - הוא שם פיניקי ומשמעותו כמו בעברית "אי השפנים".

<< השליטה של קתרגו מדרום בספרד נעלמה כמעט לחלוטין והשליטה עברה מהמלחמה הפונית השנייה לשליטה רומאית יותר ויותר - עד שלקראת סופה של המאה השנייה לספירה הרומאים השתלטו על ספרד לחלוטין. השליטה הרומאית עצבה את ספרד עד ימינו, בבנייה, בדרכים, בשמות הערים והמקומות הפזורות בספרד. למעשה עיירות וערים רבים שקיימים כיום מקורם בערים שהוקמו או פותחו בצורה ניכרת בתקופת ספרד הרומית. בארסינו שהיוותה את הבסיס לברצלונה היא דוגמא מצויינת לכך, אך גם פמפלונה שקבלה את שמה מהמצביא פומפיוס). טאטראות אמות מיים ודרכים שניתן לראות עד ימינו (חלקם על הדרכים למשל בדרך מפמפלונה לסרגוסה).

<< ספרד החלה להתנצר באזור סופה של המאה הרביעית לספירה, למעשה ניתן לראות כנסיות גדולות המוקמות בתוקפה מוקדמת יחסית כבר באזור תחילת המאה הרביעית לספירה. לאחר התנצרות האמפריה הרומית והשליטים בספרד - החלה האחיזה הרומית בספרד בפרט ואירופה בכלל להיחלש.

<< המוסלמים תקפו וכבשו בכמה גלים את ספרד כבר מהמאה השביעית לספירה כאשר באמצע המאה השמינית לספירה השלימו את כיבוש ספרד כמעט לחלוטין, אך שלטונם בספרד ידע עליות וירידות כאשר הם אבדו אחיזות רבות לטובת האירופאים שכבשו בחזרה בעיקר חלקים בצפון ספרד - בעיקר בחבל הבסאקים וקטלוניה (ברצלוניה הייתה קו הגבול הרבה שנים בין האסלאם לנצרות). ניתן לומר בפשטות מוחלטת שהכוח החזק ביותר בספרד היה מוסלמי בתקופות - שבין המאה השמינית למאה החמש עשרה. כאשר שליטת המוסלמים באנדלוסיה בדרום הייתה חזקה ואילו בצפון הם התקשו למשול בצורה ישירה ומוחלטת. רבים מהמחוזות הצפוניים היו חופשיים, או חצי חופשיים עם קשר למוסלמים בדרום או לצרפת בצפון.

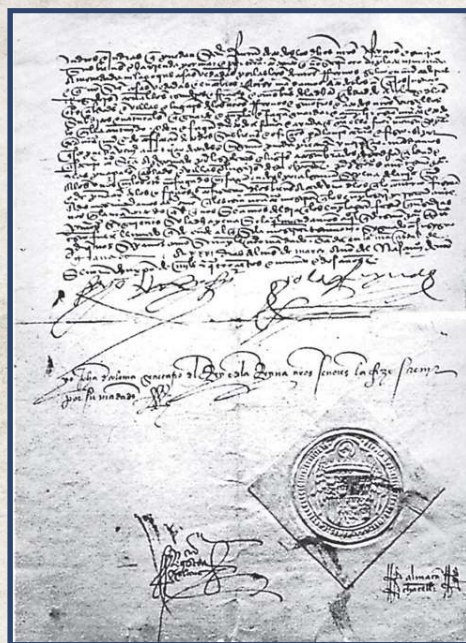
« העושר של אנדולסיה בכסף, בתרבות ובידע היווה את "תור הזהב" הספרדי הראשון שהיה גם "תור הזהב היהודי הראשון" היה בתקופה זו. הידע המתמטי המסולמי בתקופה זו פגש בבניה והנדסה האירופית הקלאסית. הגן האנדולסי - שיטת השקיה וגינון חדשנית (שדרוג של הגן המוסלמי הפרסי) אפשרה ליצור בוסתנים פורחים בארצות אפריקה ואסיה הגיעה לאנדולסיה וממנה לכל האזורים החמים של ספרד, הפילוסופיה של אריסטו, אפלטון ושאר הפילוסופים היוונים שנעלמה בתקופת ימי הביניים של אירופה הנוצרית הנבערת והטיפשה ושרדו בארצות האיסלאם החלו לחדור בחזרה לאירופה (עם עזרה לא קטנה של היהודים - ראו על כך בדף על ספרד והיהודים). באותה תקופה ספרד הייתה החזית לשיח בין דתי שניסה לחבר בין עקרונות של אמונה ודת לעקרונות של אמת, חקירה המדעית ומחשבה או לחילופין להעמיק בתורת הסוד של הדתות כולן.

« סיומה המוחלט של השליטה המוסלמית בספרד התקיים במהלך המאה החמש עשרה.

בשנת 1469 נישאו פרננדו השני, מלך אראגון ואיזבלה הראשונה, מלכת קסטיליה (שנודעו בכינוי המלכים הקתוליים) בנישואים שהביאו בסופו של דבר בשנת 1479 לאיחוד של אראגון וקסטיליה. איחוד פוליטי זה יצר את הבסיס לספרד אותה אנו מכירים כיום.

« שנת 1492 הייתה בעלת משמעות רבה לספרד. ארבעה אירועים מרכזיים שהתחוללו בשנה זו הביאו ליצירתה של ספרד כאימפריה טרנס-אטלנטית מגובשת וריכוזית. כיבושה של גרנדה וסיום הרקונקיסטה הביאו לאיחודה של ספרד כולה תחת ישות פוליטית אחת ותחת שלטון נוצרי קתולי. צו גירוש הוצא ליהודי ספרד באותה השנה. רוב היהודים גלו לארצות אחרות בים התיכון, חלקם לערי נמל בחופה המערבי של

אירופה וחלק קטן התנצר. צו דומה הוצא לאחר מכן כנגד המוסלמים. המוסלמים שהיוו רוב במספר ערים גדולות, התנגדו לצו והתמרדו נגד הממלכה. במשך 100 שנה היו קרבות בין נוצרים ומוסלמים בערים השונות בספרד שבהן נהרגו ונטבחו עשרות אלפי מוסלמים. רק ב-1602 הסתיים המאבק ויתרת המוסלמים או שגלו לצפון אפריקה או שהתנצרו. גרוש המאמינים של דתות אחרות למעט הקתולים, שהסתיים בסוף המאה ה-16 והביא לאחדות

לאומית ודתית תחת הכנסייה הקתולית שגם היא הייתה כפופה לכתר, במסגרת הפטרונוטו ריאל, ממנו נהנו מלכי ספרד. מסעו של כריסטופר קולומבוס מערבה וגילוייו את הקריביים, ויבשת אמריקה לאחר מכן, פתחו עידן חדש של התפשטות בצידו השני של האוקיינוס האטלנטי. לבסוף, השלמתו של המילון הראשון של השפה הספרדית סייע גם הוא לגיבוש תרבותי.

<< מלחמת העולם הראשונה דלגה על ספרד באופן יחסי. היא לא הייתה קשורה למערכת הבריתות שסחפה את כל אירופה (בעיקר) ואת העולם כולו לריקוד של מוות ודם, וספרד זכתה לכמה שנים של שקט ושלווה. היא יכלה לבנות את עצמה ולהתחזק כלכלית ואמנותית - שמות כמו פיקאסו, דאלי, גאודי וחואן מירו פעלו באותה תקופה. בספרד מוזיאונים כמו מוזיאון הפארדו. במדריד המוזיאונים התרחבו מאוד והפכו את ספרד לאחת מהשמות הגדולים של עולם האדריכלות, הספרות והאמנות.

<< לאחר תקופות מסוימות של שלטון רפובליקני-דמוקרטי פרצה בשנת 1936 מלחמת האזרחים הספרדית. במלחמה זו נלחמו כוחות ליברלים-

דמוקרטים חילונים, יחד עם קומוניסטים, סוציאליסטים ואנרכיסטים כנגד כוחות לאומנים-פשיסטים, שמרנים, קלריקליים וקרליסטים בראשות גנרל פרנסיסקו פרנקו. מלחמה זו מיקדה

תשומת לב מכל אירופה ומתנדבים זרים רבים הצטרפו לשני הצדדים. לבסוף ניצחו הפשיסטים בשנת 1939 והשליטו שלטון דיקטטורי בראשות פרנקו. לשמירת על השלטון הוקם מחדש המינהל הכללי לביטחון שפעל נגד מתנגדי המשטר.

<< מותו של פרנקו בנובמבר 1975 סימן את סוף עידן הדיקטטורה. המלך חואן קרלוס הוכתר כמלך ספרד וב-1978 חוקקה החוקה הספרדית.